

امامین (ع) مختلف مکتب بۆيۆکلرین یئددی مناظرهسی

مأمون ولیعهدلیق مقامینی امام علی بن موسی الرضایه (ع) تحمیل ائلهدیقدان سونرا اؤز موقعیتینی ساخلاپ ...

مأمون ولیعهدلیق مقامینی امام علی بن موسی الرضایه (ع) تحمیل ائلهدیقدان سونرا اؤز موقعیتینی ساخلاپ خلافت مقامینی ثابتلهماق اوچون امامی (ع) مدینهدن طوسا چاغیردی و امامین (ع) وارد اولماسی اینن مناظره و بحث جلسهلری تشکیل وئردی و او زمانین بۆيۆک عالمترینی مسلمان و یا غیر مسلمان او جلسه لره چاغیردی.

امام رضانین (ع) مناظرهلری چوخ اولسا دا اونلارین ایچینده بو یئددی مناظره نین مخصوص اهمیتی وار:

1. جائلیق اینن مناظره 2. رأس الجالوت اینن مناظره 3. هریر اکبر اینن مناظره 4. عمران صابی اینن مناظره (دؤرو مناظره بیر جلسه ده اولموشدو).
5. سلیمان مروزی اینن مناظره 6. علی بن محمد بن جهم اینن مناظره 7. مختلف مذهبلرین اربابی اینن بصره ده مناظره

بو مناظرهلرین هر بیرکینین جالب و درین محتوالار وار کی هله ده چوخلو اؤرگشملی سؤزلری وار.

علی بن موسی الرضا - علیه السلام - مأمونا داخل اولاندان سونرا او، مخصوص وزیر فضل بن سهله مختلف مکتبلرین عالمترینی مجلسه و مناظره یه چاغیرماغا امر ائله دی.

فضل بن سهل اونلاری چاغیردی و هامیسی ییغیشاندان سونرا مأمونون یانینا گلیپ هامیسی نین حاضر اولدوغونو خیر وئردی.

مأمون دندی: «هامیسی داخل اولسون». هامیسی گلندن سونرا اونلارا خوش گلدین دئیپ آرتیردی: «من سیزی خیر ایش اوچون چاغیرمیشام. سنویرم مدینه دن تازا گلیمیش عمی اولغولمنا مناظره ائلیه سیز. صباح هامیز منیم یانینا گلین و هنج بیریز غایب اولمایین». هامیسی قبول اندیب گئتدیلر.

حسن بن سهل نوفلی دئیپ: «امام علی بن موسی الرضانین (ع) نزدینده صحبت مشغول ایدیک کی حضرتین خادمی یاسر ایچری گلیپ دندی: «مأمون سیزه سلام گؤندیریر و دئیپ: «قارداشین سنه قربان اولسون! مختلف مکتبلر و دینلرین اصحابی و اربابی مجلسیمیزه ییغیشیلار. زحمت قبول ائله سیز صباح بیزیم مجلسه گلیپ اونلارین سؤزلرینی ائتشدین. مایل اولماساز دا اصرار ائتمیرم، یئنه مایل اولساز بیز سیزین نزدیک گلیپ و بو بیزیم اوچون آساندیر».

امام - علیه السلام - قیسا و معنالی بیر سؤزله بویوردولار: «منیم سلامیمی اونا چاتدیر و دننه بیلیرم نه ایستیرسن! من ان شاء الله صباح سیزین یانیندا اولاجام»

امامین دوستلاریندان اولان نوفلی دئیپ: «یاسر مجلسدن چیخاندان سونرا امام - علیه السلام - منه باخیب بویوردو: «سن عراق اهلی سن و عراقیلار طرفی و عاغیللی اولارلار، بو باره ده نه دوشونورسن؟ مأمونون شرک اهلی و مذهبلرین عالمترینی بیر یرته ییغماقدان نه نقشه سی اولاییلر؟»

نوفلی دئیپ: «عرض ائله دیم ایستیر سیزی امتحان ائله سین و سیزین علمیزین اندازه سی نین نه قدر اولدوغونو بیلیرسن. اما ایشینی ضعیف بینوره اوستونه قویوب، الله - آند اولسون پیس نقشه تۆکوب».

امام - علیه السلام - بویوردو: «نه ایش گؤرور و هانسی نقشه نی تۆکوب؟»

نوفلی دندی: «کلام علمی نین عالمی بدعت اهلیدیلر و مسلمان عالمیله مخالفدیلر. نییه کی عالم واقعتلری دانماز، اما بونلار دانماق و سفسطه اهلیدیلر. الله - بن بیرلیگنه دلیل گتیرسن قبول ائتمزلر. حضرت محمدین (ص) الله رسولو اولدوغونو دئسن، اونون رسالتینی ثابت ائتمه نی ایستیه چکلر. خلاصه اونلار مغالطه یه ال آتیب او قدر سفسطه ائلرلر کی انسان سؤزوندن ال چکسین. سنه قربان اولوب بونلاردان اوزاق اول!»

امام - علیه السلام - گولومسه ییب بویوردو: «ای نوفلی، قورخورسان منیم دلیل لیریمی باطل اندیب یولو منه باغلا یالار؟»

نوفلی جواب وئردی: «الله - آند اولسون کی یوخ! منیم سنه گؤره قورخورم یوخدور. اومیدیم وار الله سنی اونلارا غالب ائلیه».

امام - علیه السلام - بویوردو: «ای نوفلی سنویرسن بیله سن کی مأمون گؤردوگو ایشدن پشیمان اولاجاق؟»

نوفلی دندی: «بلی»

امام - علیه السلام - بویوردو: «تورات اهلی قباغیندا منیم استدلال لیریمی توراتلاریندان ائتشدینده، انجیل اهلی قباغیندا انجیلله، زبور اهلی قباغیندا زبورلا و روم اهلی قباغیندا روم دیلی ایله و مختلف مکتبلرین تابعلری قباغیندا جوابلارینی اؤز دیلرینده ائتشدینده، بلی هر بیر دسته نی آیریجا باطل ائله دیگیمده، بیر جور کی اؤز مذهبلرین بوشلا ییب منیم سیؤزومو قبول ائله دیلر، او زمان مأمون نظره توتدوغو مقام مستحق اولمادیغینی بیلر! اوندان پشیمان اولاجاق و الله دان سوواک هنج حرکت و کوچ یوخدور؛ و لا حؤک و لا قوه الا بالله العلی العظیم»

نوفلی دئیپ: «سحر اولدوغوندا فضل بن سهل، امامین - علیه السلام - حضورنا گلیپ دندی: «قربانین اولوم، عمی اوغون (مأمون) سیزی گؤزلور و جماعت اونون یانیندا حاضر دیلر. بو باره ده نظریز نه دیر؟»

امام - علیه السلام - بویوردو: «سن قباغدا گند من ده ان شاء الله گلرم. سونرا دستمار آلیب و سویقی شربتی (اوندان دورلن مخصوص شربت) ایچیب بیزه ده وئردی ایچدیک. سونرا او حضرتله چیخدیق کی مأمونا وارد اولاق».

مجلس، تانیمیش و مشهور آدمیلرلا. دولو ایدی و محمد بن جعفر، (امام صادقین (ع) اوغولو و امام رضانین (ع) عمیسی) بنی هاشم و آل ابی طالبدن بیر عدّه و قوشون باشچیلاریندان حاضر ایدیلر.

امام - علیه السلام - مجلسه وارد اولندا مأمون و محمد بن جعفر و بنی هاشمین هامیسی آباغا قالخدی.

امام - علیه السلام - مأمونون یانیندا اوتوردو اما اونلار امامین - علیه السلام - احترامینا هله آیاق اوسته دورموشدولار تا کی اوتورماق امری وئریلدن سونرا هامیسی اوتوردو. مأمون اماملا - علیه السلام - دانیشماغا قیزیشدی، سونرا جائلیقه اوز توتوب دندی:

«ای جائلیق! بو منیم عمی اوغولوم، علی بن موسی بن جعفردی، سنویرم اونونلا دانیشیب مناظره ائلیه سن. اما بحتلرده عدالتی رعایت ائله مه».

جائلیق دندی: «ای مأمون! من اونونلا نجه مناظره ائدیم؟ او، من داندیغیم کتابا استدلال ائده چک و او منیم اینانمادیغیم پیغمبره اعتقاددی وار».

بو آندا امام - علیه السلام - صحبت باشلادی: «ای نصرانی! سنه اؤز انجیلینله استدلال ائتمس اقرار ائلسن؟» جائلیق دندی: «من انجیلین سؤزونو دانا بیله رم؟ بلی الله - آند اولسون منیم ضریمه اولسا دا اقرار ائلرم».

امام - علیه السلام - بویوردو: «نه ایسته سن سوروش و جوابینی آل!»

جائلیق دندی: «عیسی نین نبوتی و کتابی باره ده نه دئییرسن؟ اونلاردان بیر شنی دانیرسان؟»

امام - علیه السلام - بویوردو: «من عیسی نین نبوتی و کتابینا و حواری لری اقرار ائندن امتینیه وئردیغی بشارته اعتراف ائلیرم. اما محمدین (ص) نبوتینه و کتابینا اقرار ائتمه یین و اونو امتینیه بشارت وئرمه یین عیسی یه کافر».

جائلیق دندی: «قضاوتده ایکی عادل شاهددن استفاده ائله میرسن؟»

امام - علیه السلام - بویوردو: «بلی».

جائلیق دندی: «محمدین (ص) نبوتینه اؤز مذهبلرین سوواک و نصرانی نین قبول ائله دیگی ایکی شاهد اقامه ائله و بیزدن بو باره ده اؤز مذهبلرین سوواک ایکی شاهد ایسته».

امام - علیه‌السلام - بویوردو: «ای نصرانی ایندی انصافا گلدین، عادل اولوب عیسی بن مریمین نزدینده مقدم اولان بیرینی قبول اتلیرسن؟»
جائلیق دندی: «بو عادل کیمیدیر؟ آدینی دئ».

امام - علیه‌السلام - بویوردو: دیلملی «یوختا» باره ده نه دئییرسن؟»

جائلیق دندی: «به به ! مسیح یانیندا آن عزیز شخصی آد آپاردین».

امام - علیه‌السلام - بویوردو: «انجیلده بو سؤز وار کی یوختا دندی: «حضرت مسیح منی عرب محمدین دینیندن خیردار انله‌دی و منه بشارت وئردی کی اوندان سونرا بئله بیر پیغمبر گله‌جک؟ من ده حواری‌لره بشارت وئردیم و اونلاردا اونا ایمان گتیردیلر؟»

جائلیق دندی: «بلی ! بو سؤز، یوختا مسیح‌دن نقل اتدیب و بیر کیشی‌نین نبوتی و اهل بیته و وصی‌سینه بشارت وئریب. اما نه زمان اولدوغونو دئمهییب و بو دسته‌نی بیزه آد آپارماییب کی اونلاری تانی‌یاق».

امام - علیه‌السلام - بویوردو: «بیز بیریسینی انجیل اوخوماغا گتیرسک کی محمدین (ص) و اهل بیته‌نین آدی اوندان اولان آیه‌لری اوخوسون، اونا ایمان گتیررسن؟»
جائلیق دندی: «چوخ یاخشی اولار».

امام - علیه‌السلام - روملی نسطاسا دندی: «انجیلین اوچونجو سیفرینی ازیرسن؟»

نسطاس دندی: «بلی ازیرم».

سونرا امام - علیه‌السلام - یهودلارین بؤیوگو راس الجالوتا اوز توتوب بویوردو: «سن ده انجیل اوخویارسان؟»

راس الجالوت جواب وئردی: «جانما آند اولسون اوخویارام».

امام - علیه‌السلام - بویوردو: «اوچونجو سیفرینه باخ. اوندان محمد (ص) و اهل بیتیندن (ع) سؤز گندسه منیم نفعیمه شهادت وئر، یوخسا شهادت وئرمه».

سونرا امام - علیه‌السلام - اوچونجو سیفری اوخودو تاکی پیغمبرین (ص) آدینا چاتدی. اوردا دایاندی و جائلیقه اوز توتوب بویوردو: «ای نصرانی! سنی مسیح و آناسی‌نین حقی! منیم انجیلدن خیرلی اولدوغومو قبول اتلیرسن؟»

جائلیق دندی: «بلی».

سونرا امام - علیه‌السلام - پیغمبر (ص) و اهل بیته‌نین (ع) آدینی اونا اوخویوب بویوردو: «ای نصرانی نه دئییرسن؟ بو عیسی بن مریمین سؤزودو؟ بونو دانیرسان انجیلین بو باره ده دئیگینی، موسی و عیسی‌نی دانیب کافر اولورسان».

جائلیق دندی: «انجیلده اولان شئی دانمارام و اونا اعتراف اتلرم».

امام - علیه‌السلام - بویوردو: «هامیز اونون اقرارینا شاهد اولدوز».

جائلیق دندی: «عیسی بن مریمین حواری‌لریندن خبر وئر گؤروم نجه نفر ایدیلر و هابئله انجیل عالم‌لری نجه نفر ایدیلر؟»

امام - علیه‌السلام - بویوردو: «بیلن بیر انساندان سوروشدون. حواری‌لر 12 نفر ایدیلر و اونلارین اعلمی و افضل‌ی لوقا ایدی. اما بؤیوک نصرانی عالم‌لری اوچ نفر ایدیلر: باخ دیاریندا بؤیوک یوختا، قرقیسا دیاریندا آیری یوختا، و رجاز دیاریندا دیلملی یوختا. پیغمبر (ص) و اهل بیته‌نین (ع) آدی اونون نزدینده ایدی و عیسی و بنی اسرائیل اکتلرینه بشارت وئرنده او ایدی».

سونرا بویوردو: «ای نصرانی ! الله - آند اولسون بیز او عیسی‌یا اینانیریق کی محمد (ص) ایمانی واریدی. اما سیزین عیسی‌زا یالنیز بیر ایرادیمیز وار او دا بو کی او، آز اوروج توتوب و آز نماز قیلاردی!»

جائلیق بیردن حیرت‌لنپ دندی: «الله - آند اولسون علمینی باطل اتدین و ایشی‌نین بینوره‌سینی ضعیفلتدین، من بئله ظن اتلیردیم سن مسلمانلارین آن چوخ بیلتینسن !»

امام - علیه‌السلام - بویوردو: «نه اولوب کی؟»

جائلیق دندی: «چونکی دئییرسن عیسی آز نماز قیلیب آز اوروج توتاردی، بیر حالداکی عیسی بیر گونده افطار اتمه‌دی و هنج گنجه‌نی یاتمادی و صائم الدهر و قائم اللیل ایدی».

امام - علیه‌السلام - بویوردو: «کیم اوچون اوروج توتوب نماز قیلردی؟»

جائلیق جواب وئرتمه‌ییب ساکت قالدی. (عیسی‌نین بنده‌لیگینه اعتراف ایتسه‌ایدی اونون الله‌لیغینا اینانماقلاری ایله توتمازدی.)

امام - علیه‌السلام - بویوردو: «ای نصرانی سندن آیری بیر سؤالیم وار».

جائلیق تواضع‌کارلیقلا دندی: «بیلسم جواب وئررم».

امام - علیه‌السلام - بویوردو: «سن عیسی‌نین، الله اذنی ایله اولولری دیرلتمگینی دانیرسان؟»

جائلیق چیخیلماز وضعیته قالیب مجبوراً دندی: «دانیرام، چونکی اولولری دیرلندن، آنادان گلمه کورون گؤزلرینی آچان و برص مرضینه مبتلا اولانی شفا وئرن بیری، الله ساییلیر و الوهیتیه استحقاقی وار!».

امام - علیه‌السلام - بویوردو: «حضرت الیسعده بو ایشلری گؤرودو. او سو اوستونده یئردی و اولولری دیرلندی و برصه مبتلا اولانلاری و کورلاری شفا وئردی، اما امتی اونا الوهیت قایل اولماییب اونو عبادت اتلمه‌لیدیلر. حزقیل پیغمبر ده مسیحین ایشینی گوروب اولولری دیرلندی».